

Les llengües dels al·lots

Un estudi sobre la llengua que empren els estudiants d'ensenyament mitjà a Mallorca posa de manifest que el coneixement del català és gairebé total, però l'ús és decreixent per culpa d'un entorn castellanitzat.

Existeix la possibilitat de tornar endarrerir el procés de substitució lingüística, però per aconseguir-ho és necessària una implicació a fons —que ara no existeix— de les institucions polítiques, econòmiques i socials. Els estudiants adolescents d'avui coneixen, entenen, parlen i escriuen el català... però l'entorn els fa usar cada cop més el castellà. Els castellanoparlants no canvien de llengua, mentre que el canvi idiomàtic, en l'ús social, és l'actitud més normal entre els adolescents catalanoparlants. Identifiquen que la llengua que es parla a Balears és el català, creuen majoritàriament que haurien de donar-los les classes o en català o en els dos idiomes, però la realitat indica que les institucions encara són tímides a l'hora d'acceptar la catalanitat de la llengua pròpia de les Illes i, a més, el poder polític permet que el 70% dels alumnes de Balears rebin l'ensenyament únicament en castellà.

Aquestes són les principals conclusions d'un estudi elaborat pel professor Joan Melià —catedràtic d'institut i professor associat del departament de filologia catalana de la Universitat de les Illes Balears (UIB)— titulat "Els joves de Mallorca i la llengua". Es tracta d'una tesi doctoral inèdita —tot i que probablement s'editarà aviat— que va ser llegida a la UIB el passat 16 de setembre i que va merèixer la qualificació d'apte *cum laude* per unanimitat.

L'estudi es va fer entre més d'un miler d'estudiants de primer de BUP, primer de FP, COU i segon

curse de segon grau de FP, a centres públics i privats de Palma i de pobles de Mallorca.

Els gràfics que s'adjunten permeten observar les principals actituds que mostren els al·lots mallorquins envers la llengua. Demostren que el conflicte sobre el nom de l'idioma —que sovint es trasllada a les institucions autonòmiques dominades pels conservadors— no existeix entre els adolescents.

Només un 11% dels alumnes volen ensenyament exclusivament en castellà, però la realitat actual indica que en reben el 70%.

Una de les dades més curioses que aporta l'estudi de Melià és l'opinió dels joves sobre quin idioma hauria de ser el que es fes servir a les classes. Un 30% troba que s'haurien de fer únicament en català, un poc més de 50% creuen que s'han de fer en les dues llengües, i menys de l'11% opinen que les classes haurien de ser només en castellà. Aquesta percepció dels al·lots sobre la llengua contrasta força amb la realitat d'un nombre legal que permeten que a hores d'ara prop del 70% dels estu-

dians de les Balears rebin l'ensenyament exclusivament en castellà. S'ha de dir, però, que aquesta xifra del 70% —vàlida fa dos cursos— podria disminuir si es confirma que el darrer estudi del MEC sobre utilització del català —fet el passat curs— dona com a resultat que reben l'ensenyament només en castellà un poc més del 50%. Tot i que es confirmàs aquesta dada, la situació encara estaria lluny del que desitgen els alumnes.

Un entorn poc favorable. Pel que fa a l'ús social de la llengua, l'estudi de Joan Melià adverteix dels perills que implica una situació com l'actual, on bona part dels catalanoparlants canvien d'idioma, a causa de la pressió d'un entorn que és majoritàriament favorable al castellà. Tímidesa de les institucions públiques a l'hora d'afavorir el català, mitjans de comunicació i publicitat en castellà, cine en castellà... tot conforma un entorn que fa que els adolescents no percebin el català com a necessari més que en l'àmbit educatiu. En el món "real" canvien de llengua perquè la llengua "normal" és el castellà. Si més no majoritàriament i, sobretot, a Palma. La situació al poble és més favorable al català, però s'ha de tenir present que la població de la ciutat de Palma suma més del 50% del total de l'illa.

En aquest sentit l'estudi és rotund: "els catalanoparlants han d'adonar-se que l'actitud de claudicació lingüística representa el pas fonamental en l'avenç de la substitució".

Un element clau de la tesi és la

demostració que a pesar de les declaracions de l'administració autonòmica, que vol fer creure que el bilingüisme està assegurat amb l'actual model educatiu, la realitat és una altra: "encara que, pel que fa a coneixements, es pot acceptar que pràcticament la totalitat dels joves de Mallorca escolaritzats poden considerar-se bilingües, no tots es comporten com a tals si ens fixam en els usos. D'altra banda, així com entre els castellanoparlants és molt freqüent que la tria del castellà impliqui, en moltes situacions, l'exclusió del català, al revés això no passa gairebé mai. Per això, el grup que més s'adiu a ser classificat com a *bilingüe* és el dels fills de matrimonis autòctons i, més exactament, els qui tenen com a llengua primera el català; mentre que els castellanoparlants actuen molt més com a monolingües".

Melià afirma que "fins i tot des de la defensa de les virtuts del bilingüisme, s'hauria d'acceptar que és necessari incidir fort a favor de la llengua catalana perquè els joves immigrants de segona generació (i també els fills de matrimonis mixtos) puguin tenir comportaments bilingües en la pràctica (fase, d'altra banda, imprescindible per a la normalització del català)".

L'estudi també demostra que existeix una contradicció entre l'actitud dels joves i el seu comportament. "La gran majoria presenta una actitud favorable a la llengua catalana superior a la que es podria esperar a partir del seu comportament pràctic. De fet, els factors d'índole ideològica o actitudinal poden moderar els comportaments de l'individu, però no capgirar-los". Aquesta constatació duu a Melià a afirmar que entre els adolescents existeix "un ambient idoni per impulsar un avenç continuat de les mesures de planificació a favor de la llengua catalana, sempre que no es produeixin salts que puguin semblar voler capgirar la situació actual. Aquesta predisposició s'ha de tenir en compte si el que es pretén és assolir la normalització lingüística amb el màxim consens social possible".

Miquel Payeras

ARXIU / RAFA GIL

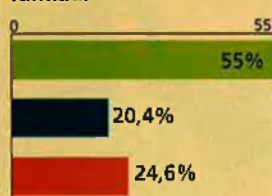

Els joves mallorquins, tot i conèixer el català, majoritàriament canvien al castellà en les seves relacions socials. La causa és un entorn sociolingüístic aclaparadorament castellanitzat.

ROSANNA PUCHADES

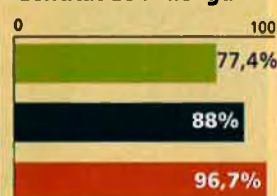
ELS ESTUDIANTS I LA LLENGUA

Grups segons l'origen familiar

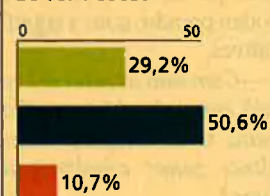
- Fills de progenitors nascuts a territori de parla catalana
- Fills de progenitors nascuts fora del territori de parla catalana
- Fills amb un progenitor de cada procedència

Identitat de la llengua

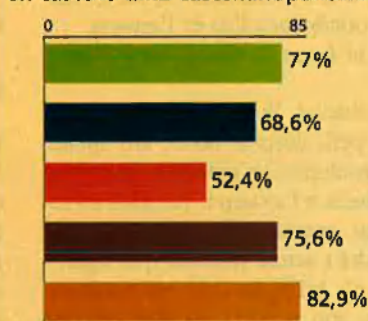
- Diuen que mallorquí és una variant geogràfica de la llengua catalana
- Diuen que valencians, catalans i balears parlen tres variants de la mateixa llengua
- Diuen que poden veure TV en la "llengua pròpia de les Illes Balears" en TV3, Canal 33 i Canal 9

Llengua en què s'hauria de fer l'escola

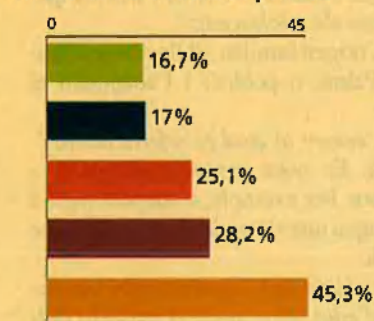

- En català
- En català i castellà
- En castellà

Alumnes catalanoparlants que parlen en castellà amb castellanoparlants

Alumnes castellanoparlants que parlen en català amb catalanoparlants

- Companys de classe
- Amics del barri/poble
- Familiars de més de 30 anys
- Coneguts de més de 30 anys
- Amb els professors